

III. CLIMA

Clima reprezintă starea medie a elementelor meteorologice (temperatură, precipitații, vânturi) pe suprafețe întinse, în intervale lungi de timp.

Factorii ce influențează clima țării noastre :

- așezarea pe Glob, pe paralela de 45° lat. Nordică, la jumătatea distanței dintre Ecuator și Polul Nord, în Zona de climă Temperată
- așezarea în Europa, aproximativ în centru, la întâlnirea mai multor mase de aer : nordice (reci), sudice (calde), vestice (umede), estice (uscate)
- Munții Carpați, care prin orientarea lor opresc trecerea maselor de aer din Vest spre Est sau invers. Deasemenea, ei determină a scădere a temperaturii pe verticală, cu aprox. 6° C la fiecare 1000 m urcați, dar și o creștere a cantității de precipitații în altitudine
- Diferența de 5° latitudine între Sudul și Nordul țării, fapt ce face ca temperatura medie anuală să fie cu 2,5° C mai mare în Sud decât în Nord
- Marea Neagră influențează regimul termic și de precipitații pe o fâșie de 10 – 20 km de la țărm spre Podișul Dobrogei

În consecință, datorită acestor factori majori, clima țării noastre este **temperat continentală de tranziție** .

- ❖ *Temperată* datorită situării pe paralela de 45° lat., în zona de climă temperată și datorită temperaturii medii anuale de 10° C
- ❖ *Continentală* datorită așezării pe continent, mai departe de marile oceane și datorită amplitudinilor termice mai ridicate între mediile de vară și cele de iarnă (24° C)
- ❖ de *Tranziție* datorită poziției centrale în Europa, la întâlnirea mai multor tipuri de mase de aer (vestice, estice, nordice, sudice).

Temperaturile extreme înregistrate în țara noastră au fost de :

- 44,5 ° C , lângă Brăila
- 38,5 ° C , lângă Brașov

IV. HIDROGRAFIA

IV.1. DUNĂREA

- este a doilea fluviu al Europei, după Volga, atât ca lungime cât și ca debit
- izvorăște din Munții Pădurea Neagră, străbate 10 țări (Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia-Muntenegru, România, Bulgaria, Moldova, Ucraina) și 4 capitale (Viena, Bratislava, Budapesta, Belgrad)

- aproape 40% din lungimea sa se desfășoară prin țara noastră, între Baziaș și gurile de vărsare în Marea Neagră (1075 km)
- cursul său prin România poate fi divizat în 4 sectoare distincte prin relief, lățime și debit :
 - ❖ Baziaș – Porțile de Fier („Defileul Dunării”), reprezintă un sector îngust, cuprins între munți, prin care se circula greu înainte de amenajarea barajului și lacului de acumulare; datorită unor stânci mari din albie, care făceau curgerea tumultuoasă, sectorul mai era numit „Cazanele Dunării”
 - ❖ Porțile de Fier – Călărași („Lunca Dunării”), în care fluviul se lărgeste mult, curgând prin zonă de câmpie, lunca prezentând numeroase ostroave, brațe moarte, bălți etc. (unele desecate).
 - ❖ Călărași – Brăila („Bălțile Dunării”), unde Dunărea se desparte de două ori în câte două brațe, închizând între ele două uscături care în trecut erau mlăștinoase dar acum sunt desecate și îndiguite (Balta Ialomitei și Insula Mare a Brăilei).
 - ❖ Brăila – Marea Neagră („Dunărea maritimă”), sector ce începe odată cu reunirea brațelor fluviului. Lărgimea, adâncimea și debitul fluviului cresc mult (și prin aportul unor afluenți importanți – Siret și Prut), permițând pătrunderea dinspre Marea Neagră a vapoarelor maritime (mari).
- În 1984 a fost finalizat Canalul Dunăre-Marea Neagră, ce traversează Podisul Dobrogei de Sud, rolul său fiind de scurtare a drumului pentru vapoarele ce fac legătura cu centrul Europei, alimentarea cu apă a localităților dintre Cernavodă și Constanța, irigații etc.

IV.2. RÂURILE INTERIOARE

- rețeaua de râuri din țara noastră are un aspect radiar, pornind dinspre Carpați și curgând spre exterior
- aproape toate râurile de la noi ajung să se verse (direct sau prin alte râuri) în Dunăre (exceptând unele ape curgătoare din Dobrogea)
- debitele râurilor sunt influențate de climă (precipitații, anotimp), relief (treptele prin care curg), mărimea bazinului hidrografic (suprafața de pe care își adună afluenții), alcătuirea geologică (rocile din patul albiei), om (amenajarea de lacuri, sisteme de irigații, canalizări).
- Râurile dintre Vișeu și Timiș sunt colectate de Tisa iar apoi duse în Dunăre, cele dintre Caraș și Călmățui se varsă direct în Dunăre iar cele dintre Suceava și Buzău sunt adunate de Siret sau Prut iar apoi vărsate în fluviu; râurile mai importante din Dobrogea se varsă în lagunele și limanele de pe Litoral.
- Repartiția principalelor râuri din România (și a afluenților lor mai semnificativi) este redată pe harta auxiliară.

IV.3. LACURILE

- apele stătătoare se diferențiază între ele după mai multe criterii : modul de formare (geneză), treapta de relief în care se află, adâncime, suprafață, conținutul în săruri, importanță etc.
- repartiția lor (după geneză și relief) poate fi urmărită în tabelul și harta anexate.

IV.4. APELE SUBTERANE

Se împart în două categorii majore :

- 1) freatice, situate la mică adâncime în scoarță, alimentând adesea fântânile sau puțurile unor localități. Sunt influențate direct de climă (precipitații, secetă etc.)
- 2) de adâncime, situate între strate impermeabile de la adâncimi mai mari. În zonele montane sau deluroase prezintă un grad ridicat de mineralizare, ieșind la suprafață prin izvoare. La contactul Dealurilor cu Câmpia de Vest urcă spre suprafață pe lini de falii, fiind încălzite de pungi magmatice din adânc (se numesc geotermale).

MAREA NEAGRĂ

- este o mare de tip continental, închisă între două continente (Europa și Asia), comunicând cu restul Oceanului Planetar doar printr-o strâmtoare (Bosfor)
- are puține articulații ale țărmurilor: Pen. Crimeea, Golful Odessa, Insula Șerpilor, Str. Bosfor și Kerçi etc.
- statele pontice sunt: România, Bulgaria, Turcia, Georgia, Rusia, Ucraina
- situația curenților marini:
 - orizontali – sunt provocați de vânturi, bățând spre litoralul românesc, contribuind la formarea Deltei, a limanelor și lagunelor (prin împingerea sedimentelor în lungul țărmului)
 - verticali – lipsesc, fapt ce face ca apele mai puțin sărate de la suprafață să nu se amestece cu cele foarte sărate din adânc
 - de adâncime – în dreptul Str. Bosfor, care descarcă ape mai sărate (și grele) de pe fundul Mării Marmara pe cel al Mării Negre
- datorită absenței curenților verticali în Marea Neagră se individualizează două strate de apă, cu salinități și densități diferite :
 - între 0 – 200 m, cu ape mai puțin sărate (17‰), alimentat din ploii și fluvii, oxigenat de valuri, încălzit de soare, bogat în viață (alge, delfini, crustacee etc.)
 - între 200 – 2211 m, cu ape foarte sărate (22 ‰), în care este și hidrogen sulfurat, neoxigenat, lipsit de viață

V. VEGETAȚIA ȘI SOLURILE

Structura și răspândirea lor sunt influențate direct de relief, climă, ape, om precum și reciproc – între ele. Se disting astfel următoarele tipuri majore :

Treapta de relief	VEGETAȚIA	SOLURILE
Câmpie	STEPĂ, SILVOSTEPĂ (ierburi, pâlcuri de pădure)	MOLISOLURI (cernoziom)
Dealuri joase, podîșuri	STEJAR (gorun, carpen, ulm, tei, frasin, castan)	ARGILUVISOLURI (brun roșcate de pădure)
Dealuri înalte, munți joși	FAG (la contactul cu zonele vecine apar specii de amestec)	CAMBISOLURI (brune acide)
Munți	CONIFERE (brad, molid, pin)	SPODOSOLURI (podzoluri)
Alpin	ALPINĂ (pajiști, ienupăr, jneapăn)	NEEVOLUATE

În afară de acestea mai întâlnim și o vegetație AZONALĂ :

- **submediteraneană** , în Sud-Vest (Banat, Oltenia), cu liliac, castan dulce, cărpiniță, alun etc.
- **de luncă**, adaptată umidității din luncile râurilor mari, cu plop, salcie, arin, stuf, papură etc.